

OPIS SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W JASTRZĘBIU ZDROJU

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie:

1. skuteczności i efektywności działania Banku,
2. wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
3. przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
4. zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe,
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- 3) rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach,
- 4) Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach,
- 5) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

Funkcja kontroli

1. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne,
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli – sporządzany w postaci tabelarycznej opis powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.
3. System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe.

4. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
5. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania (liniach) obrony.

Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju został zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach gdzie na:
 - 1) pierwszy poziom obrony – składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku,
 - 2) drugi poziom obrony – składa się co najmniej zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w Zespołach/Komórkach Organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii obrony oraz działalność komórki do spraw zgodności,
 - 3) trzeci poziom obrony - Audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku BPS S.A. mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.
2. W ramach trzech niezależnych poziomów systemu kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonują:

I poziom (linia) obrony:

Stanowiska, Zespoły/Komórki Organizacyjne Banku odpowiedzialne za operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.

Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

II poziom (linia) obrony:

Komórka do spraw zgodności – podlega Prezesowi Zarządu Banku, głównym jej celem jest identyfikowanie, monitorowanie i ocena poziomu ryzyka braku zgodności, koordynowanie czynności zmierzających do zapewnienia zgodności w działalności Banku, a także raportowanie do Komitetu Audytu, Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zgodności.

Pracownicy na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w Zespołach/Komórkach Organizacyjnych niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem. Katalog wyodrębnionych stanowisk II linii znajduje się w Regulaminie organizacyjnym Banku. Celem kontroli realizowanej na poziomie II jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na I i II poziomie oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Banku. Kontrola ma charakter ciągły i kompleksowy.

III poziom (linia) obrony

Audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku BPS S.A. mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność Komórki do spraw zgodności

1. Komórka do spraw zgodności podlega bezpośrednio pod Prezesa Zarządu (podległość organizacyjna) i ma zapewnione wskazane w przepisach atrybuty niezależności. Szczegółowe obowiązki i zasady działania komórki do spraw zgodności w zakresie zapewniania zgodności określa Polityka zgodności Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju, a także Regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności w Banku Spółdzielczym w Jastrzębiu Zdroju, dotyczy to w szczególności:
 - 1) opracowania regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności,
 - 2) przeprowadzania czynności komórki określonych w punktach poniżej na podstawie regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności oraz procedur i metodyk,
 - 3) dokumentowania czynności komórki określonych w punktach poniżej,
 - 4) identyfikowania ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez komórkę do spraw zgodności,
 - 5) oceny ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka,
 - 6) projektowania i wprowadzania, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
 - 7) monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
 - 8) okresowego przekazywanie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Komitetu Audytu, który przedkłada je Radzie Nadzorczej.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH ZA ZAPROJEKTOWANIE, WPROWADZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Zarząd Banku:

1. Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach, Zespołach/Komórkach i stanowiskach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz Komórkę do spraw zgodności.
2. Zarząd Banku zapewnia niezależność Komórcy do spraw zgodności oraz środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników Komórki do spraw zgodności.
3. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką kontroli wewnętrznej, Komórką do spraw zgodności, Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

4. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania, w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
5. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych,
 - 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności,
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
6. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 1.

Rada Nadzorcza:

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komórki do spraw zgodności, Komórki kontroli wewnętrznej, innych komórek pełniących funkcje kontrolne, Zarządu Banku, Komitetu Audytu oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji Audytu wewnętrznego.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
 - 2) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - 3) zatwierdza politykę zgodności Banku,
 - 4) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
4. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności.
5. Ocena adekwatności i skuteczności samej 3 linii obrony (audytu wewnętrznego) dokonywana jest wyłącznie przez Radę Nadzorczą SSOZ, zgodnie z zapisami Umowy SOZ i powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Komitet Audytu:

1. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej na podstawie opinii Komitetu Audytu.

III. ZASADY COROCZNEJ OCENY SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

1. Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu Zdroju dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu (linii) obrony, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności co najmniej w oparciu o przyjęte kryteria. Do kryteriów tych należą przede wszystkim:
 - 1) ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
 - 2) osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym osiągnięcie wskaźników określonych w Umowie Spółdzielni SOZ,
 - 3) ocena zmaterializowania ryzyka reputacji Banku,
 - 4) wyniki kontroli/przeglądów/audytów SSOZ i audytów zewnętrznych realizowanych przez komórki wewnętrzne i zewnętrzne Banku,
 - 5) trend w ilościach skarg Klientów do KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
 - 6) ilość i kwota strat operacyjnych,
 - 7) zachowanie poziomu limitów wewnętrznych ustanowionych przez Bank.
2. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny na podstawie opinii Komitetu Audytu.
3. Oceny adekwatności i skuteczności samej III linii obrony (audytu wewnętrznego) jest dokonywana wyłącznie przez Radę Nadzorczą SSOZ, zgodnie z zapisami Umowy SOZ i powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
4. Informacja o wynikach corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez Radę Nadzorczą Banku przekazywana jest do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia.